

Lausuntopyyntö Pohjois-Karjalan liikennejärjestelmäsuunnitelma 2040

Kunnanhallitus 23.02.2026 § 32
14/00.04.01/2026

Valmistelija

Tekninen johtaja Mikko Luostarinen, Kermanrannantie 7, 79700 Heinävesi,
puh. 040 355 6320, email: mikko.luostarinen@heinavesi.fi

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto on pyytänyt kunnilta lausuntoa Pohjois-Karjalan liikennejärjestelmäsuunnitelma 2040-luonnoksesta. Lausuntoa pyydetään 28.2.2026 mennessä.

Pohjois-Karjalan edellinen liikennejärjestelmäsuunnitelma on valmistunut vuoden 2020 aikana. Viime vuosina on tapahtunut merkittäviä muutoksia geopoliittisessa tilanteessa, jotka heijastuvat alueen toimintaympäristöön ja tehneet liikennejärjestelmäsuunnitelman päivittämisestä ajankohtaista.

Liikennejärjestelmäsuunnitelma on maakunnallinen strateginen asiakirja, jossa määritellään liikennejärjestelmän kehittämisen tavoitteet ja keskeiset toimenpiteet vuoteen 2040 saakka. Suunnitelma toimii maakunnan yhteisenä tahtotilana sekä edunvalvonnan välineenä suhteessa valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun, rahoitukseen, alueidenkäytön kehittämiseen ja maakuntaohjelman laatimiseen.

Liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain (503/2005) 15 §:n mukaan liikennejärjestelmäsuunnittelu on jatkuvaa ja vuorovaikutteista yhteistyötä, jonka tavoitteena on edistää toimivaa, turvallista ja kestävästä liikennejärjestelmää. Liikennejärjestelmäsuunnitelmaa laadittaessa tulee erityisesti ottaa huomioon:

- liikenteen, maankäytön, palvelurakenteen ja elinkeinotoiminnan vuorovaikutus ja toimintojen synnyttämä nykyinen ja tuleva liikennetarve
- eri ihmisryhmien liikkumistarpeet ja matkaketjujen toimivuus;
- elinkeinoelämän kuljetustarpeet ja kuljetusketjujen toimivuus;
- liikenteen turvallisuus;
- liikenteen ympäristöhaittojen ennalta ehkäiseminen ja vähentäminen;
- liikennejärjestelmän energiatehokkuus;
- tiedon ja digitalisaation hyödyntämismahdollisuudet;
- yksityiset ja markkinaehtoiset liikkumispalvelut sekä liikenne- ja kuljetuspalvelut;
- julkisten ja julkisesti rahoitettujen liikkumispalvelujen sekä liikenne- ja kuljetuspalvelujen kehittämis- ja rahoitustarpeet; sekä
- liikenneverkkojen ja niiden solmukohtien kehittämistarpeet ja rahoitus.

Liikenne- ja viestintäministeriö vastaa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laadinnasta ja maakuntien liitot maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnittelun yhteistyön johtamisesta sekä sen yhteensovittamisesta valtakunnallisen suunnitelman kanssa. Maakunnalliset liikennejärjestelmäsuunnitelmat täydentävät valtakunnallista suunnittelua ja tukevat kuntien maankäytön, elinvoiman ja palveluverkon kehittämistä. Kuntalain (410/2015) 1 §:n ja 7 §:n mukaisesti kunnan tehtävänä on edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä vastata alueensa kehittämisestä osana julkista hallintoa.

Suunnitelmasta yleisesti

Liikennejärjestelmäsuunnitelmaluonnoksessa painotetaan elinkeinoelämän toimintaedellytysten vahvistamista, vihreän siirtymän tukemista,

investointeihin varautumista sekä ulkoisen ja sisäisen saavutettavuuden parantamista. Pohjois-Karjalan asema nähdään suunnitelmaluonnoksessa kokonaisturvallisuuden kannalta keskeisenä, joka edellyttää koko alueen elinvoimaisuuden turvaamista, tässä liikennejärjestelmällä on keskeinen rooli. Edellisestä suunnitelmasta säilyviä teemoja ovat muun muassa arjen sujuva liikkuminen, liikenneturvallisuus ja kestävä liikennejärjestelmän kehittäminen sekä saavutettavuus.

Heinäveden kunnan lausunto suunnitelmaluonnoksesta

Suunnitelmaluonnoksessa on tunnistettu hyvin toimintaympäristön muutokset, kuten geopoliittisen tilanteen vaikutukset, huoltovarmuuden korostuminen, vihreä siirtymä sekä taloudellisen toimintaympäristön haasteet, suhteessa edelliseen suunnitelmaan. Suunnitelmassa on tunnistettu alemman tieverkon merkitys ja perusväylänpidon rahoituksen heikko taso ja sen heijastuminen laajalle alueelle maakunnassa. Heinävesi ei ole ollut vuonna 2020 laaditussa suunnitelmassa mukana, joten kunta pitää tärkeänä, että suunnitelmassa on huomioitu liikennejärjestelmän resilienssi, poikkeusoloihin varautuminen, joukkoliikenteen palvelutaso sekä elinkeinoelämän toimintaedellytykset myös maaseutumaisten pienten kuntien näkökulmasta.

Heinäveden kunta korostaa alemman tieverkon kunnon ja liikennöitävyyden merkitystä koko maakunnalle. Heinävesi on maaseutuvaltainen kunta, jossa asutus, yritystoiminta, maa- ja metsätalous sekä matkailu tukeutuvat merkittävässä määrin seutu- ja yhdysteihin sekä yksityistieverkkoon. Perusväylänpidon rahoituksen riittävyys ja kohdentaminen myös vähäliikenteisille teille on välttämätöntä alueellisen saavutettavuuden, eri ihmisryhmien liikkumistarpeiden ja elinkeinoelämän toimivuuden turvaamiseksi.

Joukkoliikenteen palvelutason turvaaminen on Heinäveden näkökulmasta keskeistä erityisesti ikääntyvän väestön, opiskelijoiden ja autottomien asukkaiden kannalta. Joukkoliikenteen ja palveluliikenteen rahoitusratkaisujen tulee olla pitkäjänteisiä ja joustavia, markkinaehtoisuus ja yksityiset liikkumispalvelut eivät voi olla joukkoliikenteen järjestämisen lähtökohtana maaseutumaisilla alueilla. Suunnitelman aikajänteen vuoksi joukkoliikennepalveluiden jatkuvaa kehittämistä tulee korostaa erityisesti valtion suuntaan. Tämän vuoksi kunta pitää tärkeänä Joensuu–Pieksämäki poikittaisen rataosuuden kehittämistä osana maakunnan ja Itä-Suomen saavutettavuutta. Raideliikenteen kehittäminen tukee ilmastotavoitteita, kuljetusten vähäpäästöisyyttä, todettuja liikkumistarpeita, alueiden saavutettavuutta sekä liikennejärjestelmän toimintavarmuutta.

Heinäveden kunta suhtautuu Pohjois-Karjalan liikennejärjestelmäsuunnitelma 2040 -luonnokseen kokonaisuutena myönteisesti, mutta haluaa korostaa alemman tieverkon kunnon turvaamista ja sen näkyvyyden merkitystä suunnitelmassa, joukkoliikenteen palvelutason ja eri liikkumismuotojen tärkeyttä maaseutumaisille alueille ja edelleen niiden kehittämistä, erityisesti raideliikenteen osalta Joensuu–Pieksämäki -rataosuuden kehittäminen tulee suunnitelmassa näkyä kuntien ja maakunnan yhteisenä tahtotilana. Edellä mainitut kunta näkee tärkeänä alueellisen elinvoimaisuuden, elinkeinoelämän toimintaedellytysten sekä yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Päätösehdotus

Heinäveden kunnanhallitus päättää antaa Pohjois-Karjalan liikennejärjestelmäsuunnitelma 2040-luonnoksesta edellä esitetyn lausunnon.

Päätös

Hyväksyttiin päätösehdotus.

Tekninen johtaja Mikko Luostarinen oli kokouksessa kuultavana tämän asian osalta.